

مقدمه :

تکنولوژیستهای اتاق عمل عضو مهمی از تیم سلامت بوده که در تماس نزدیک با جراحان ، متخصصان بیهوشی و پرستاران در راستای تامین مراقبتی مطلوب برای بیماران فعالیت می کنند . عملکرد انسان و شایسته حرفه های مراقبتی ، دانش و مهارت وسیعی می طلبد و از آنجا که سنگ زیربنای رشد و توسعه یک حرفه ، آموزش آن حرفه می باشد ، پرسنل اتاق عمل نیز مانند سایر اعضاء سیستم بهداشتی درمانی نیازمند اجرای استانداردهای آموزشی می باشند . انتظار می رود که تا سال ۲۰۲۰ میزان نیاز به تکنولوژیستهای اتاق عمل سریعتر از حد متوسط افزایش یابد . علت این امر افزایش تعداد و انواع اعمال جراحی و جمعیت و نیز افزایش میزان سالمندی است . از سویی دیگر پیشرفت سریع تکنولوژی پزشکی موجب تغییرات چشمگیری در زمینه تکنولوژی جراحی می گردد . پیشرفتهای تکنیکی موجب ایجاد تکنیکهای جراحی جدیدی می شود و اتاق عملهای آینده برای تطابق با کامپیوتر ، لیزرها ، فیبرهای نوری ، الکترونیک و روبات ها به منظور انجام مراقبت های روتین بیمار آماده می شوند . لذا تغییرات وسیع و چشمگیر موجود در تکنیکهای جراحی نیازمند هم سطح شدن تکنولوژیست های جراحی با نقشها و وظایف جدید می باشد . از سال ۱۳۸۶ تاکنون ، کمیته برنامه ریزی و ارزشیابی رشته اتاق عمل با توجه به هماهنگی هایی که با مدیران گروه های اتاق عمل سراسر کشور بعمل آورد نکات قوت و ضعف برنامه را مورد بررسی و کارشناسی دقیق قرار داد از طریق مکاتبه دبیرخانه شورای علوم پایه پزشکی ، بهداشت و تخصصی به کلیه دانشگاهها ، نظر مدیران محترم گروهها ها سایر صاحب نظران و همچنین دانشجویان را چجهت بازنگری برنامه دریافت و جمع آوری نمود و نظرات در جلسات متعدد کمیته برنامه ریزی و ارزشیابی رشته اتاق عمل مورد بررسی و کارشناسی قرار گرفت و موضوع مجددا در همایش سراسری چالش های اتاق عمل در تاریخ ۹۲/۲/۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی شیراز با حضور بیش از ۳۰ مدیر گروه آموزشی اتاق عمل دانشگاه های سراسر کشور مطرح و مورد بررسی قرار گرفت و پس از جمع بندی بلا توجه به در نظر گرفتن جوانب مختلف ، برنامه ریزی و تدوین گردید و پس از طی مراحل قانونی ، در اختیار دانشگاههای مجری برنامه قرار داده شده است . نظرات صاحب نظران در ارتقای کیفی برنامه در بازنگریهای بعدی راهگشا خواهد بود.

عنوان رشته و مقطع به فارسی و انگلیسی :

کارشناسی پیوسته تکنولوژی اتاق عمل

Bachelor of Science in Operating Room Technology

تعریف رشته :

رشته تکنولوژی اتاق عمل در مقطع کارشناسی پیوسته ، شاخه ای از علوم پزشکی است که دانشجویان آن ، طی این دوره تحت نظر اساتید مربوطه با اصول اتاق عمل و فرآیند انواع جراحی آشنا شده و دانش آموختگان آن در قالب تیم درمانی مراقبت و کمک به اداره بیمار را قبل ، حین و بعد از عمل جراحی و اعمال مداخله ای مرتبط تحت نظر پزشک مسئول بیمار به عهده می گیرند.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره :

پذیرش دانشجو از طریق آزمون سراسری و به صورت متمرکز خواهد بود .

مواد امتحاین و ضرایب آن :

در این مقطع آزمون از طریق کنکور سراسری برگزار خواهد شد .

تاریخچه و سیر تکاملی در جهان و ایران :

در سراسر دنیا برنامه با نام تکنولوژی جراحی به دو صورت ارائه می شود : در حالت اول دانش آموختگان رشته کارشناسی پرستاری (پس از کسب مدرک لیسانی) در یک دوره ۱-۲ ساله برای ورود به اتاق عمل آموزش یم بینند در حالت دوم دانشجویان در مقطع کاردانی آموزشهای عمومی دوره اتاق عمل را می گذرانند و برای ایفای نقش به عنوان کمک جراح آماده می شوند . به عنوان مثال با نگاهی به انجمن پرستاران دانشگاه کارولینسکا مشخص می شود که پرستاران پس از طی کارشناسی و اخذ پروانه کار به صورت می توانند یا گذراندن یک دوره دانشگاهی مصوب به مدت ۴۵ هفته (تقریباً) یکسال مدرک تحصیلی پرستار اتاق عمل دریافت نموده و به عنوان یک فرد با تجربه در اتاق عمل مشغول به کار گردند . و یا در کالج پرستاران اتاق عمل استرالیا پرستاران پس از دوره کارشناسی و اخذ پروانه کار به صورت RN می توانند طی یک دوره دانشگاهی مصوب با گذراندن ۲۷ موضوع درسی به صورت پرستار متخصص قبل ، حین و بعد از عمل در نقش های پرستار بیهوشی ، پرستار سیرکولیت ، پرستار ثبت ، پرستار تجهیزات ، کمک جراح، پرستار ریکاوری و بعد از عمل و پرستار بررسی و شناخت و آموزش به بیمار قبل از عمل فعالیت کنند. نظری بر استانداردهای مراقبت از بیمار در انجمن پرستاران اتاق عمل آمریکا نیز نشان می دهد که دانشجویان دوره های تکنولوژی اتاق عمل می توانند تا دوره های تخصصی بالاتر ادامه تحصیل دهند . با ذکر این نکته که افراد هر دوره ای شرح وظایف خاص خود را دارند و نقش افرادی که دوره تخصصی را طی کرده اند با تکنولوژیست اتاق عمل تفاوت دارد. با نگاهی بر استانداردهای انجمن تکنولوژیست های جراحی (AST) نیز مشاهده می شود که افراد شاغل در اتاق عمل دارای مدارک متفاوتی می باشند . به عنوان مثال تکنولوژیست های جراحی برای ایفاء نقش اسکراب در سه سطح ۱،۲ و ۳ آموزش می بینند در سطح اول فرد در جراحی های عمومی وارد می شود . در سطح دوم می تواند در جراحی های تخصصی تر ایفاء نقش نماید و در سطح سوم فرد علاوه بر حضور در جراحی های تخصصی تر در حضور مدیریت نیز وارد می گردد. مطابق استانداردهای این انجمن « کمکهای اول جراحان» نیز در

سه سطح پایه ، عمومی و تخصصی فعالیت می کنند که « کمک اول جراح» می تواند یک پزشک ، یک پرستار دوره دیده اتاق عمل (پرستار با مدرک RN که دوره اتاق عمل را گذرانده) و یا یک تکنولوژیست جرای که یک دوره آموزشی اضافه (۲/۵ - ۱/۵ ساله) گذرانده است و دارای مجوز کار و مدرک برای ایفای نقش کمک اول جراح است ، باشد . این انجمن که توسط دانشکده جراحان امریکا (ACS) ، انجمن بیمارستانهای آمریکا (AHD) انجمن پرستاران اتاق عمل (AORN) ، پایه گذاری شده ، نیز در پیشنهادات خود اعلام نموده که برای تکنیستهای جراحی دوره های مقدماتی ، حداقل مدرک فوق دیپلم و برای دوره های پیشرفته و نیز « کمکهای اول جراحی» کسب مدرک لیسانس ضرورت دارد. تکنسین اتاق عمل در ایران در مقطع کاردانی بین سالهای ۱۳۶۶ تا ۱۳۸۰ در دانشکده های مختلف سطح کشور راه اندازی گردید . این رشته در دانشکده های پیراپزشکی و یا پرستاری اجرا می گردید . در این دانشکده ها گروه اتاق عمل متولی اداره دانشجویان در رشته کاردانی اتاق عمل می باشد . در کشور ایران تا سال ۱۳۸۶ رشته کارشناسی اتاق عمل وجود نداشته است و دانشجویان در دوره های کاردانی اتاق عمل شروع به تحصیل می نموده ، و در صورت تمایل به ارتقاء علمی و عملی خود با ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی پناپیوسته رشته پرستاری اتاق عمل یا سلیر بخشها مشغول بکار می شدند . در سال ۱۳۸۶ برنامه در کارشناسی پیوسته و ناپیوسته رشته اتاق عمل درسی و پنجمین جلسه مورخه ۸۶/۸/۲۹ شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی به تصویب رسید و از سال ۱۳۸۷ تاکنون در بیش از ۴۵ دانشگاه و دانشکده علوم پزشکی از طریق سازمان سنجش دانشجوی کارشناسی پیوسته و ناپیوسته اتاق عمل پذیرش می گردد. جایگاه شغلی دانش آموختگان :

دانش آموختگان این دوره می توانند در جایگاه های زیر انجام وظیفه نمایند :

• اتاق های عمل بیمارستانهای دولتی و خصوصی

• اتاق های عمل سرپایی در مراکز اورژانس

فلسفه (ارزش ها باورها) :

در تدوین این برنامه ، بر ارزش های زیر تاکید می شود :

با توجه به این نکته که بیمار به عنوان یک انسان قادر است به طور مستقل روش های درمانی مورد نظر خود را انتخاب کند ، دانش آموختگان قادر خواهند بود با تاکید بر عدالت اجتماعی و برابر انسانها و با توجه به ارزشهای حاکم بر جامعه اسلامی ، اصول اخلاقی و اعتقادی حرمت بیمار را به عنوان یک انسان ویژه که دارای خصوصیات جسمی ، روانی و عاطفی خاص خود می باشد در سرتاسر طول جراحی از ابتدای پذیرش تا ترخیص از اتاق عمل حفظ کنند و با جلب اعتماد بیمار به عنوان یک حامی ، ارتباط انسانی مناسب با بیمار برقرار کنند چرا که کاستن از سطح اضطراب بیمار قبل از جراحی و رفع نیازهای همه جانبه او کلید

پیشگیری از بسیاری از عوارض ناشی از دریافت بیهوشی و مشکلات بعد از عمل می باشد . ار ارزشهای دیگر ، تلاش بهینه در استفاده و نگهداری از تجهیزات مورد استفاده ، رعایت اخلاق حرفه ای و اجتناب اکید از تبعیض در ارائه خدمات به اقشار گوناگون است .